Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ԴԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԲԱՑՈՒՄ 1875 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ ԺԶ.

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1875

ԻՐԱՒՈՒՆՔ ԵՒ ՊԱՐՏՔ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԻՒՀԵՆՏԻՍԵԱՆ

1875

ԴԻՒԱՆՔ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԽԱՌՆ ԴԻՒԱՆ

Ստեփան Ասլանեան փոխ Ա. ատենապետ
Ռուսինեան էֆէնտի Բ. »
Քրիստոսատուր Ղազարեան » Գ. »
Համբարձում Ս. Ալաճաճեան » Ա. ատենադպիր
Գարեգին Մելիքեան » Բ. »
Պօղոս Պասմաճեան

ՁԵՌՆՀԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Տ. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ ատենապետ
Տ. Յովհաննէս Վ. Մխիթարեան
Նիկողոս Ալաճաճեան էֆէնտի

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Տիգրան Եուսուֆեան էֆէնտի ատենապետ
Գէորգ Սոխոմոնեան »
Ռուբէն Չիլինկիրեան »

ԿԱԼՈՒԱԾՈՑ ԴԻՒԱՆ

Քրիստոսատուր Ղազարեան էֆէնտի ատենապետ
Յովհաննէս Այնաւորեան »
Բարսեղ Հալաճեան »

ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Ստեփան Պէյլէրեան էֆէնտի ատենապետ
Յովհաննէս Լևոնեան »
Աբիմն Միրզայեան »

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Ալպէրդ Աճէման Տիւզի էֆէնտի
Տիգրան Կիւմիւշկերտանեան »
Օդեան Խօճասարեան »

ԽՆԱՄԱՏՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Տ. Մատթէոս Վ. Իզմիրլեան ատենապետ
Տ. Գրիգոր Բ. Աղեմեան
Սենեքերիմ Մանուկեան էֆէնտի

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Կարապետ Շահինեան էֆէնտի ատենապետ
Յովսէփ Մազլըմեան »
Ստեփան Փափազեան »

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Խաչատուր Միսաքեան էֆէնտի ատենապետ
Կարապետ Խաթիճեան »
Յարութիւն Մնըկէմ-Գուլի »

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ԲԱՑՈՒՄՆ 1875 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ ԺԶ.

28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1875

ՆԱԽԱԳԱՀ. — ՏԷՐ ԽՈՐԷՆ Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱՐ-ՊԷՅ (Առօրեայ)
Բ. ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — ՌՈՒՍԻՆԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ

1. Խորէն Արքեպիսկ. Նար Պէյ
2. Կարապետ Եպիսկ. Սեթոբեան Բ.
3. Ամբրոսիոս Վ. Ռուբինեանց
4. Գարեգին „ Թաթարեան Բ.
5. Խորէն „ Կիրոյեանց Բ.
6. Հմայեակ „ Դիմաքսեան
7. Մատթէոս „ Իզմիրլեանց
8. Յովհաննէս „ Փափազեան Բ
9. Ներսէս „ Ալաճեան Բ.
10 Պօղոս „ Խօլասեան
11. Եղնիկ „ Ապահունի Բ.
12. Արիստակէս Բ. Մամբրէեան Բ.
13. Գէորգ Արծրունի Բ. 2
14. Գրիգոր Աճէմեան Բ.
15. Խորէն Փէշլիվանեան Բ Գ.
16. Յարութիւն Սերովբեան Բ.
17. Յովհաննէս Մկրեան
18. Սուքիաս Ստեփաննոսեան Բ.
19. Սահակ Տ. Սարգսեան
20.

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆՔ

(Ա. վիճակ)

Գումգաբու, Կէտիկ փաշա և Գումգաբուի դուրս

21. Գրիգոր Պէրպէրեան Բ. 2

Բ. Բացակայութիւն առաջին ։
Բ. 2 Բացակայութիւն երկրորդ ։
Բ. Գ Բացակայութիւն քանաւոր պատճառ ։
Հր. Հրաժարեալ ։

22. Գէորգ Սոխոմոնեան Բ.
23. Խաչիկ Մանկասարեան Բ.
24. Կարապետ Ազարդմանեան
25. Համբարձում Մագաքեան
26. Մինաս Գափամաճեան Բ.
27. Յովհաննէս Խօրասանճեան Բ. 2
23, Յովհաննէս Պզաճեան
20. Յովհաննէս Սուրէնեան Բ. 2
30. Ն. Մէզպուրեան Տօքթօր
31. Պօղոս Պասմաճեան Բ. 2
32. Պետրոս Քէրէսթէճեան Բ.
33. Ռուսինեան
34. Սարգիս Ազարէգեան Բ. 2
35. Սահակ Ապրօ Բ.
36. Սենեքերիմ Մանուկեան Բ. 2
37. Փէշտըմալճեան Տօքթօր

(Բ. վիճակ)

Պէշիկթաշ

38. Բարսեղ Հալաճեան Բ.
39. Կարապետ Ս. Խաթիճեան
40. Յարութիւն Մարգարեան Բ.

Էնէնքէօյ

41. Խաչատուր Ղազարոսեան Բ. Գ
42. Կարապետ Գ. Փափազեան Բ. 2
43. Մարուքէ Ցրէնեան Բ.
44.

Խասգիւղ Ս. Խաչ

45. Յովհաննէս Շաշեան
46. Յովսէփ Ս. Մազլըմեան
47. Սերոբէ Պասմաճեան
48. Ստեփան Ասլանեան Բ. Գ

Խասգիւղ Ս. Ստեփանոս

49. Միհրան Պաշճէքարիլեան Բ.
50. Յովհաննէս Ճիլեան Բ.
51. Նիկողոս Ալաճաճեան Բ. 2
52. Տրդատ Փափազեան

(Գ. վիճակ)

Բերա

53. Ալիք Ոսկեան Բ.
54. Գրիգոր Սէլեմեան
35. Մարտիրոս Յ. Տիւզեան Բ. 2
56. Միհրան Մանիկեան
57. Նշան Քէօթէլեան Բ.
58. Ստեփան Խնդիրեան
59. Տէրենիկ Մ. Էրզէրման
60.
61.

Գասըմ փաշա

62.

Միջագիւղ

63. Կարապետ Գ. Պէրեանց Բ. Գ
64. Յակոբ Կոստանդեան Բ. Գ
65. Յակոբ Գ. Նորատունկեան Բ.
66. Յովհաննէս Ազարէկեան
67. Տիգրան Եուսուֆեան Բ.

Պէյքօզ և Ղալաթիա

58. Յարութիւն Մնըկէմ—Գուլի

(Գ. վիճակ)

Ղուզգունճուկ և Իճատիէ

69. Յովհաննէս Լոռեան Բ. 2
70. Ստեփան Պէյլէրեան

Գատըգիւղ

71. Կարապետ Շահպազեան Բ. 2
72. Մկրտիչ Մուրատեան Բ. Գ

Նարլըգաբու

73. Յակոբ Եղիշէեան Բ.

Ենիգաբու Սամաթիոյ

74. Օզան Խաճատուրեան Բ. 2

Թօփգաբու

75.

Լոյս Ս. Եղիա եւ Ս. Աստուածածին

76. Գարեգին Ծ. Վ. Մելքեան Բ.

Գուլուլէճէ

77. Ասատուր Իզմիրլեան Բ.

Հիսար եւ Փօյաճի գիւղ

78. Յովհաննէս Նուրեան Բ.

Նոր գիւղ եւ Սթէնիա

79. Ղազար Հովուեան Բ.

Փայաս

80. Ասատուր Գուշաստալեան
81. Մկրտիչ Գ. Լոսեան
82. Յովհաննէս Կրճիկեան

Քարակէօմրիւկ

83. Յարութիւն Ջինճիրճեան
84. Յարութիւն Գ. Տատեան Բ. Գ

(Ե. Վիճակ)

Սամաթիա

85. Աղէքսան Պէշիրեան
86. Աւետիս Քօլօլեան Բ.
87. Եղիազար Մելքեան Բ. Գ
88. Մինաս Ճամճամեան Բ.
89. Յակոբ Քազազեան Բ.
90. Յակոբ Ամատեան
91. Նազարէթ Շահպազեան Բ.
92.
93.
94.

Խասգիւղ

95. Առաքել Ալթուն Տէրէր Բ. 2
96. Խաչատուր Գ. Միսաքեան Բ.
97. Ոսկէոս Պէյլիկեան Բ. 2
98. Սարգիս Արապեան
99. Սարգիս Աբրահամեան
100. Սիմոն Մէրմէրեան

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ

Կարին

101. Մանուկ Աւշանեան

Բերսանա

102

Ադրիանուպօլիս

103. Ոսկան Կիւմիւշկէրտանեան Բ. 2

Նիկոմիդիա

104. Տիգրան Կիւմիւշկէրտանեան Բ.

Ակն

105. Պետրոս Միսաքեան Բ.

Ղարահիսար

106.

Արաբկիր

107. Կարապետ Խայիկեան

Բաղէշ

108

Պրուսա

109. Քրիստոսատուր Ղազարոսեան Բ. 2

Եւդոկիա

110. Մելքոն Հայկանեան

Ամասիա

111. Համբարձում Ալաճաճեան

Բալու

112. Յովհաննէս Ազնաւուրեան Բ. Գ

Եդեսիա

113. Յակոբ Իւթիւճեան

Մանճըլըխ

114.

Հաճըն

115.

Երզնկա եւ Բաբերդ

116.

Թէքիրտաղ

117. Տիգրան Գ. Սիմոնեան

Կեսարիա

118. Մատթէոս Մ. Ալլատեան Բ. Գ

Խարբերդ

119. Յովհան Նաղճեան Բ. Գ

Դիարբեքիր

120. Յովհաննէս Յովակիմեան

Մուշ

121. Սեդրակ Վ. Վ. Փափազեանց

Տիվրիկ

122.

Զէյթուն եւ Մարաշ

123.

Տրապիզոն

124. Մկրտիչ Կիւրճեան Բ. 2

Պաղտատ

125.

Տիգրանակերտ

126. Թադէոս Թէրզեան Բ.

Վան

127. Սիմոն Մարտունեան

Աղթամար

128.

Հալէպ եւ Այնթապ

129.

Սեբաստիա

130. Մկրտիչ Մելքեան

Ռուսճուք

131.

Կարս

132. Աբրահամ Յ. Այվազեան Բ. 2

Զմիւռնիա

133. Համբարձում Սարըբէրբէրեան Բ.

Գաղատիա

134

Ատանա

135

Սղերդ

136. Մաթէոս Ալեքսանեան Բ.

Եօզղատ

137. Լութֆէթ Պալըօզեան

Մալաթիա

138.

Իզմիր

139.

Եգիպտոս

140

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Վերաքննութիւն Ատենադրութեան. — Քուէարկութիւն Ա. ժողովոյ.

Բ'. Յանձնաժողովի Գիւանի հաշուակալութեան՝ Քաղաքական Ժողովոյ կողմանէ մատուցեալ Հաշուեկշռին վրայ:

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Ատենը բացուեցաւ ժամը 8 1/2 ին ի ներկայութեան 37 երեսփոխանաց, որոց վերջին թիւը յանգեցաւ 45ի:

Ատենապետն Սրբազան Պատրիարքի անձնական ակարութեան շարունակութեանը պատճառաւ ժողովն այսօր գումարեալ զուրկ գտնուեցաւ Նորին Սրբազնութեան նախագահութենէն, և նախագահեց Տ. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոս Նար—Պէյ:

Ա.

Ընդունելութիւն նախընթաց նիստի ատենագրութեան

Ատենադպիր Էֆէնտին ի գիտութիւն հրաւիրեց երեսփոխանները՝ նախընթաց նիստի ատենագրութեան վրայ:

ՄԻՐԷԼԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Ի պատասխանի Փափազեան Էֆէնտիի՝ ատենագրութեան մէջ նշանակուած խօսքերս թէև ճշմարիտ են, բայց նոյն խօսքերուն պատճառ տուող պարագան չէր արժէր արդէն ժողովն գրագրել. այս պատճառ խօսքերուս թերութիւնը լեցնելու պէտք չեմ տեսներ, և այսչափ դիտողութեամբ գոհ կըլլամ:

Ուրիշ դիտողութիւն չըլլալով՝ ատենագրութիւնը քուէի դրուեցաւ և ԸՆԴՈՒՆՈՒԵՑԱՒ ժողովէն:

Բ.

Բացակայութիւն

Ատենադպիր Էֆէնտին անձնական պատճառաւ բացակայութիւննին գրով յայտնող երեք երեսփոխանաց անունները ժողովին ծանուցանելով, անոնց բացակայութեան պատճառը նշանակել տուաւ ներկայութեան տումարին մէջ, որք են,

Տ. Խորէն քահանայ Փէշտիմալճեան
Աւետիս Էֆէնտի Քօլօլեան
Յովհան » Նաղճեան

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա.

Վերաքննութիւն Ատենադրութեան.
— Քուէարկութիւն Ա. ժողովոյ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Օրակարգը կը պա-

հանդէպ քուէարկութեան դնել Սահմանադրութեան վերաքննութեան Ա. գլուխն՝ որ է վարչական կազմակերպութեան խնդիրը։ Ինչպէս որ ժողովս արդէն գիտէ, վերաքննութեան այս առաջին գլխոյն վրայ երկու ամփոփում եկած և յանձնուած է Դիւանին, զորս կարգաւ քուէարկութեան պիտի դնեմ. սակայն քուէարկութենէն առաջ նոյն երկու ամփոփումները պաշտպանող կրկին կուսակցութեան կողմէ մէկ մէկ հոգի միայն կրնան խօսիլ։ Իրաւ է թէ առոր ալ հարկ չէր մնար՝ եթէ ուրիշ սահմանադրական երկիրներու մէջ եղածին նման մեր Ազգային Ժողովն ալ ամենօրեայ նիստեր ունենար. այլ որովհետեւ մերն այնպէս չէ և մէկ նիստէն միւսն երկար միջոց մը կանցնի, բնականաբար կը մոռնանք. ուստի յիշողութիւննիս նորոգելու համար հարկ է որ Ա. ամփոփումը կարդացուի, և նոյն ամփոփման պաշտպանութեան կողմը գտնուող երեսփոխաններէն մէկն ալ միայն մէկ անգամ խօսի և փաստաբանէ. այսպէս միւս ամփոփումն ալ, և յետոյ զանոնք քուէարկեմ։

Այս միջոցին մէկ քանի երեսփոխանաց կողմէ ժողովին կատարեալ մեծամասնութիւն չունենալուն վրայ դիտողութիւն յարուցանելով հարցում եղաւ Դիւանին թէ արդեօք ներկայութեան թիւը բաւական կրնա՞յ ըլլալ այսօր որոշում ընելու համար, և թէ քուէարկութեան համար խափակա՞ն, թէ օրինական մեծամասնութեան ներկայութիւն հարկ է։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Օրինական մեծամասնութեան հարկ չկայ. հաւանական մեծամասնութիւնը բաւական է. և թէ որ այս չըլլայ, որոշող ձայնից միարանութիւն կը փնտռուի, որ արդէն ներկայ է։ — Պասմաճեան էֆէնտին խօսք ուզեց. խօսքն անոր է։

ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Դիւանը յայտարարեց թէ վերջին երկու ամփոփմանց ծրագիրներուն վրայ մէկ մէկ հոգի դէմ առ դէմ պիտի խօսին ըստ օրինի. այսու ամենայնիւ հարցում մը կուզեմ ընել, թէ ըստ որում ես ոչ մէկին և ոչ միւսին ի նպաստ խօսելու դիտում չունիմ, այլ երկուքին մէկանց ընդդէմ է խօսելիքս, կրնա՞մ արդեօք այն ընդդիմախօսութիւնըս կատարել։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ոչ, ներելի չէ ըստ օրինի։

ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Եթէ ներելի չէ՝ կլեմ, բայց խիղճս հանդարտեցնելու համար երկու խօսք միայն պիտի ընեմ և վերջացնեմ։ Օրակարգին մէջ ամեն ժամանակ Վերաքննութիւն բառը կը կարդանք. ըսել է մեր օրինագրքին սահմանին մէջ պիտի կատարենք վերաքննութիւնը, նոյն իսկ անոր փոփոխելի յօդուածոց կամ տրամադրութեանց վրայ, ինչպէս որ կընեն ամեն լուսաւորեալ և սահմանադրական ազգերն։ Կը տեսնենք որ հիմա զանազան առաջարկութիւններն երկուքի վերածելով՝ երկու նոր օրինաց ծրագիր կբերեն մեզ, որոնք աւելի նոր հեղինակութիւններ են, քան թէ մեր օրինագրքին վերաքննութիւնը։ Աւելորդ ներելի չէ, և թէ որ այսպիսի ծրագիրներ, զորս ամեն ոք իւր հեղինակութեամբ կրնայ բերել, պիտի ընդունելի գտուին, կարելի է մէկ հատ մ'ալ մենք կրնանք բերել։ Այս էր ըսելիքս, և կը խնդրեմ որ իմ այս դիտողութիւնս արձանագրուի։

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ՎՐԴ. — Առաջին ամփոփման ծրագրին պաշտպանութեան պաշտօնն ես պիտի կատարեմ. բայց այս պաշտօնս կատարելէ առաջ կուզեմ իմանալ թէ Ա. և Բ. ամփոփումներն այսօր քուէարկութեան դրուելու հաւանականութիւն կա՞յ. թէ որ չկայ, և ես կը կարծեմ թէ օրինական մեծամասնութիւն չունենալնուս համար կարելի չէ այսօր քուէարկութեան ձեռնարկել, կառաջարկեմ որ Բ. գլուխն՝ որ է Թաղական մատակարարութեան խնդրոյն վիճարանութեանն անցնինք։

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Ց. ԷՖ. — Ես ալ կը կրկնեմ Տ. Մատթէոս վարդապետին առաջարկութիւնը, յաւելընելով թէ ցաւալի է արդարև որ երկու ամփոփմանց ծրագիրներուն քուէարկութիւնն այս երկրորդ անգամ ալ դժուարութեանց կը հանդիպի, երեսփոխանաց մեծագոյն մասին մինչև այս ժամ բացակայ գտնուելուն պատճառաւ. վասն զի այս ժամէն ետև երեսփոխաններէն աւելի գալոց կըլլայ քան թէ նորեկող, որով մեծամասնութեան լրումը յուսալիչ, որպէս զի կարելի ըլլայ Ա. և Բ. ամփոփմանց վրայ մէյ մէկ անգամ խօսուելէ ետև քուէարկութիւն կատարել այսօր։ Ուստի ինձ ալ աւելի աղէկ կ'թուի յետաձգել այսօր քուէարկութիւնն և Թաղական մատակարարութեան գլխոյն վիճարանութեանն անցնիլ։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ըստ կանոնի անկարելի չէ այսօր քուէարկութիւնն ընել. առաւօտին բացման ժամանակ ներկայից թիւն 37 էր, և մէկ քանի երեսփոխանք ստորագրելէ ետև մեկնած ըլլալով, մնացածին թիւն է 34. այս թուոյն մէջ որոշող ձայնից միարանութիւն կայ, զոր կրնանք փորձել ի հարկին որոշում ընելու համար։ Ուստի Ա. ամփոփման ծրագրին պաշտպանողն ալ որ է՝ կհրաւիրեմ խօսք առնուլ։ Հարկաւ այդ ծրագիրը պաշտպանող մ'ունի։

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ՎՐԴ. — Ա. ամփոփումը պաշտպանելու համար ես խօսք ուզած եմ արդէն. բայց ինչպէս որ պահ մը առաջ դիտել տուի, քանի որ հաւանականութիւն չկայ Ա. և Բ. ամփոփմանց քուէարկութիւնն այսօր կատարել մեծամասնութեան չգոյութեան պատճառաւ, Ա. ամփոփման ծրագրին պաշտպանութեան համար խօսքս կը վերապահեմ ուրիշ նիստի մը, և կառաջարկեմ այս խնդիրը յետաձգել այսօր և յաջորդ խնդրոյն վիճարանութեանն անցնիլ։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Պիտի փորձենք ըսի. թէ որ Ա. ամփոփումը պաշտպանող կպակսի այսօր, Բ. ամփոփումը պաշտպանելու համար խօսիլ ուզողը կհրաւիրեմ ի բեմ։

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Ց. ԷՖ. — Երկրորդին վրայ ես կուզեմ խօսիլ։

ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Մի՞թէ Ա. ամփոփման վրայ ալ պիտի խօսուի՞ Բ. ամփոփման վրայ խօսուելէ ետև։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Խօսելու կարգն Ա. ամփոփման վրայ է, բայց քանի որ առաջնոյն վրայ այսօր խօսող չկայ, երկրորդին վրայ կը խօսուի և ապա կը քուէարկենք։ Իսկ եթէ նոյն միջոցին Ա. ամփոփման վրայ խօսիլ ուզող մը վրայ հասնի՝ կրնանք անոր ալ խօսք տալ։

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ՎՐԴ. — Ըսի թէ ես խօսք ուզած եմ արդէն Ա. ամփոփումը պաշտպանելու համար, և պատրաստ եմ խօսիլ. սակայն տեսնելով որ քուէարկութիւն ընելու կարող վիճակի մէջ չէ այսօր ժողովը, խօսքս աւելորդին չմնալու համար աւելորդ կսեպեմ այսօր խօսիլ։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Թէ որ դուք չէք ուզեր այսօր խօսիլ Ա. ամփոփման վրայ, Բ. ամփոփման վրայ խօսք ուզող կա՛յ, որ է Մէրեէմ-Գուլի էֆէնտին, ուստի կհրաւիրեմ զինքն ի բեմ։

ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Ժողովը թող որոշէ այդ կէտն։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ժողովը կանոնադրութիւն մ'ունի որ կըսէ թէ կրնայ օրինական խնդրոց որոշման համար քուէարկութիւն լնել, և թէ երբ որոշող ձայները միանան ի մի կողմ, որոշումը վաւերական է։

ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Խնդրեմ, Ատենապետ էֆէնտի, շնորհ ըրէք կարդալու կանոնադրութեան նոյն յօդուածը։

Ատենադպիր էֆէնտին կարդաց Կանոնադրութեան 50րդ յօդուածն, որ ահաւասիկ.

«Օրինական մեծամասնութեան ներկայութիւն կը փնտռուի, կամ անոր որոշող ձայնից միարանութիւն՝
«1. Պատրիարքական ընտրութեան համար
«2. Պատրիարքական ամբաստանութեան դատական նիստին համար.
«3. Սահմանադրական օրինաց վերջնական որոշման համար.
«Եթէ առաջին նիստի մը մէջ չգտնուի օրինական մեծամասնութիւն. բայց որոշող ձայները միանան մէկ կողմ, որոշումը վաւերական է։ Իսկ եթէ այդ ձայները չմիանան, նիստն անվաւերական կը համարուի, և որոշումն իբրև չեղեալ՝ յաջորդ նիստին կը մնայ, ուր խակական մեծամասնութեան ներկայութիւնը կը բաւէ կամ անոր որոշող ձայնից միարանութիւնը»։

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Ց. ԷՖ. — Ես համոզուած չեմ թէ այսօրեայ նստին այս վիճակին մէջ ըստ օրինի քուէարկութիւն ընելու կարող չենք. ընդհակառակն կը հաւանիմ թէ նիստը քուէարկելու բաւական վիճակի մէջ է, որչափ ալ տարբեր մտօք փաստաբանեն։ Բայց այս չըլլալով խօսքերուն վերջ տալու համար թողացէք որ խնդրոյն քովը պատեմ ես։

Ինչպէս ըսի՝ ես Բ. Ամփոփման վրայ

խօսիլ կուզեմ, և միանգամայն հաստատել եմ թէ Նիստն այսօր ըստ օրինի քուէարկելու վիճակի մէջ է. ուստի և չա՛տ լաւ կը հասկնամ թէ Ատենապետ էֆէնտի իւր ծանուցեալ օրինաւորութեամբ կ'ուզէ որ խնդիրն եւս չձգուի։ Բայց տեսէ՛ք՝ ինչո՞ւ համար ես ալ կը փափաքիմ խօսք առնելու։ Վասն զի կը գիտեմ որ որչափ ալ Ներկայ երեսփոխանաց ամբողջին թիւը համեմատական մեծամասնութիւն կազմէ, ըստ որում արդէն [տեսնուեցաւ] և ներկայից մէկ մասն Ա. և միւս մասն Բ. ամփոփման համար քուէ տուին, խնդիրն ո՛ր կողման վրայ որ ծանրանայ, միւս կողման երեսփոխանք պիտի թողուն աթոռնին և դուրս ելլեն և հետեւապէս որոշող ձայնից մեծամասնութիւն չպիտի կրնայ գոյանալ։ Ահաւասիկ ճիշդ այս պատճառն է որ երկու կողմն ալ խնդիրն եւ ձգել կուզեն։

Ասկէ զատ՝ ես սա՛ ալ կը գիտեմ որ Ա. ամփոփման վրայ դեռ ևս չը խօսուած՝ եթէ ես Բ. ամփոփման վրայ խօսիմ, և նոյն միջոցին Ա. ամփոփման պաշտպանողներէն մէկը վրայ գայ հանի և խօսիլ ուզէ, օրն իրիկուն պիտի ըլլայ և քուէարկութեան միջոց չը պիտի մնայ։ Այս կերպին պատճառներուն առջև կառաջարկեմ որ եթէ կարելի է առանց Ատենական Կանոնաց դէմ մեղանչելու յետաձգուի այսօր խնդիրն։ Ատենապետ էֆէնտին բարեհաճի ժողովին կամքը հարցնել Օրակարգին յաջորդ խնդրոյն անցնելու համար. ապա թէ ո՛չ իրաց այս վիճակին մէջ այսօրուան խօսքերնիս ապարդիւն պիտի ըլլայ։

ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Կանոնագրութեան 50րդ յօդուածն՝ որ հիմա կարդացուեցաւ, կը տրամադրէ թէ՝ որոշումն իրրև չեղեալ յաջորդ նստին մնայ. ըսել է թէ մեր այսօր ճիշդ այն վիճակին մէջ եմք։

ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Իմ նախորդ դիտողութիւնս բաւական խակ էր, և գոհ եմ որ արձանագրուեցաւ ալ. բայց հիմա սա՛ ալ պիտի աւելցնեմ որ՝ ըստ որում 2 ամփոփում եկած է մեզ, և քանի որ գիտենք թէ երբ մէկն որ և իցէ կերպով օրէնք մը կը շինէ և անոր ծրագիրը կը բերէ Օրէնսդիր ժողովին վաւերացման համար, անոր մէջ բացատրուած ըլլալու են իւր ըրած փոփոխութեան պատճառներն . . .

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ներեցէ՛ք. ձեր ըսածներուն ամենն ալ եղած են արդէն. դուք թէ որ Ներկայացեալ երկու ամփոփմանց ալ միանգամայն մերժման կողմն էք, այդ մերժումը կրնաք առաջարկել։

ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ես արդէն յայտարարեցի թէ այդ ամփոփմանց երկուքին ալ դէմ եմ. միայն թէ անոնց պարունակած յօդուածոց վրայ պատշաճաւոր բացատրութիւններ պէտք էին և չկան Ներկայացեալ ծրագրոյ մէջ։ Այս դիտողութիւնս ալ արձանագրել տալ կուզեմ։

ՄԵՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. ԵՒ ԱՅԼՔ. — Այո՛, այո՛, ձեր այդ բանը պիտի ընենք՝ թէ որ ծրագրոյ վրայ խօսելու սկսինք։

ԵԱՀՊԱՃԵԱՆ Ն. ԷՖ. — Թէև մեր Ներքին Կանոնը կը տրամադրէ թէ ժողովն այսօր քուէարկութիւն ընելու բաւական վիճակի մէջ է, բայց Օրակարգին առաջին յօդուածն ամենակարեւոր խնդրոյ մը կը վերաբերի, այնպիսի խնդրոյ՝ որ շատ ու շատ Նիստերու մէջ շարունակաբար վիճաբանութենէ անցած և քուէարկուելու վիճակին հասած է արդէն. ուստի կառաջարկեմ որ եթէ կարելի է ժողովին կամքը հարցուի և տեսնուի թէ ժողովն երկու ամփոփմանց քուէարկութիւնն այսօր կատարելու տրամադի՞ր է թէ ո՛չ։

ՁԱՅՆԵՐ. — Այո՛, այո. ժողովին կամքը թո՛ղ հարցուի։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Անոնք՝ որ չեն ուզեր 2 ամփոփմանց վրայ քուէարկութիւնն այսօր կատարել, պէտք չէ որ պատճառ բերեն թէ մեծամասնութիւն չկայ. վասն զի կը տեսնէք որ օրէնքն անոնց բաժին հակառակը կը տրամադրէ։ Իսկ Մէրէյէմ-Գուլի էֆէնտիին դիտողութիւնն իրաւացի է և օրինաւոր։ Ժողովն ալ ինքնիշխան է, կրնայ թէ որ ուզէ՝ եւ ձգել այսօր քուէարկութիւնն։ Ուստի կը հարցնեմ ժողովին թէ կուզէ՞ արդեօք հետեւիլ այն օրակարգին՝ զոր ինք որոշած է այսօրեայ Նստին համար։

Ձայն ըսելով Ատենապետ էֆէնտին քուէի դրաւ Օրակարգն, որ ՁԸՆԴՈՒՆՈՒԵՑԱՒ ժողովէն։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ուրեմն այսօրուան համար Օրակարգ չկայ. յաջորդ Նստին Օրակարգը որոշեցէք։

Այս միջոցին երեսփոխանք մի ըստ միոյ սկսան մեկնիլ. և Ատենապետ էֆէնտին հրաւիրեց Թաղականներն որոշել յաջորդ Նստին Օրակարգը։

Հետեւապէս Թաղական երեսփոխանաց հաճութեամբ որոշուեցաւ այսօրուան Օրակարգը շարունակել նաև յաջորդ Նստին համար։

Ատեանը գոցուեցաւ ժամ 9 1/4 ին։

ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ
Հ. Մ. ԱՂԱՃԱՆԵԱՆ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ
ՌՈՒՍԻՆԵԱՆ

1873

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1.	Տ. Խորէն	Եպիսկ.	Նար-պէյ	ԱՏԵՆԱՊԵՏ
2.	Տ. Ներսէս	Վ.	Աղանեան	ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ
3.	Տ. Ամբրոսիոս	»	Խաչենավրեան	
4.	Տ. Գէորգ	»	Գերձակեան	
5.	Տ. Զաքարիա	»	Չխմրիւթճեան	
6.	Տ. Խորէն	»	Կիրոյեան	
7.	Տ. Կարապետ	»	Սերոբեան	
8.	Տ. Յովհաննէս	»	Փափազեան	
9.	Տ. Արիստակէս	Ք.	Մամբրէեան	
10.	Տ. Գրիգոր	»	Երամեան	
11.	Տ. Գրիգոր	»	Անճեան	
12.	Տ. Երեմիա	»	Խասգիւղի	
13.	Տ. Սիւքիաս	»	Սամաթիանեան	
14.	Տ. Վրթանէս	»	Միջագիւղի	

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1.	Սիմոն	Մաքսուտեան	պէյ	ԱՏԵՆԱՊԵՏ
2.	Միքայէլ	Սալիհեան	էֆէնտի	ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ
3.	Աբրահամ	Հայրենց	»	
4.	Ասատուր	Իւթիւճեան	»	
5.	Խաչիկ	Ալէքսանդրեան	»	
6.	Կարապետ	Փափազեան	»	
7.	Մկրտիչ	Խանեան	»	
8.	Յակոբ	Կասպեան	»	
9.	Յարութիւն	Գափամաճեան	»	
10.	Սարգիս	Աբրահամեան	»	
11.	Սարգիս	Արապեան	»	
12.	Սիմոն	Միքայէլեան	»	
13.	Սիմոն	Նորատունկեան	»	
14.	Ստեփան	Խնդիրեան	»	

ԳԻՆ Զ ՂՐՈՒՇ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԺԵՊԳՐՈՆԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԾԱԽՈՒՑ ՅԱՏԿԱՑԵԱԼ.

Կը ծախուի ի Դիւանատան Պատրիարքարանի, և Գալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ բանկալը և Հայ գրավաճառաց քով։